

CSUROG**

Csurog egy Tisza menti kis falu. A Sajkás-kerület falvai közé tartozik, amely valamikor Csurog Henrik comes birtoka volt. 1419-ben Zsigmond királytól Brankovics György kapta, ő pedig 1441-ben rokonának, Birinyi Pálnak ajándékozta. (Bács Gyula: Jugoszlávia útikönyve alapján)

Csurognak 1910-ben 10180 lakosa volt. Ebből 2730 magyar, 7211 pedig szerb ajkú. Feltehetően 1944-ben már sokkal több volt a faluban a magyarok létszáma.

A statisztika szerint 1948-ban 193 magyart és 7293 szerbet lehetett Csurogon találni, összesen pedig 7929 lakost. Felvetődik a kérdés, hol a többi magyar nemzetiségű polgár, és miért nem hiányoznak szerbek is, hiszen 1942-ben – állítólag – sokat kivégeztek közülük.

A központban két templom – egy katolikus és egy pravoszláv – állt egymással szemben. A katolikust 1874-ben építették; de, sajnos, nem volt hosszú életű. Amikor a falut 1945-ben magyartalanították, azt is ledöntötték, a helyén futballpályát létesítettek, majd a területet parkosították. Ekkor sokan feltették a kérdést: van-e Isten?, de amikor a templom bontásakor az egyik munkásra ráesett valami, és szörnyethalt, a jelenlevő nők egyike megállapította: igen, kell, hogy legyen, és az Isten csak egy lehet, Ő pedig nem lehet sem szerb, sem magyar nemzetiségű. A templom tégláiból szövetkezeti otthont építettek, a maradékot pedig eladták. Egy bánáti szerb ember azzal dicsekedett a magyar falverő munkásoknak, hogy megvette a csurogi magyar templomot.

Ezidőtájt szántották fel a magyar temetőt, a helyén disznókat legeltettek, ma pedig itt van a szeméttelp. Ebből is láthatjuk, a csurogi magyar templom és temető sorsa ugyanaz lett, mint a templom pásztoráé és nyájáé, hiszen a tisztelendőt a nyáj egy részével együtt kivégezték, a többieket pedig elűzték.

BEVEZETŐ

Történelmünk fehér foltja**

A történetírásból kimaradt a vajdasági magyarokkal megtörtént, 1944-ben kezdődött, majd pedig 1945-ben folytatódott véres eseménysorozat. A magyarokat ezerszámra ölték Vajdaság szerte. Erről azonban a történészek mind a mai napig nem beszélnek. Azt gondolják talán, ha nem beszélnek a szörnyű tettekről, akkor mi is elfelejtjük, a világ pedig nem szerez róluk tudomást. Ami azonban megtörtént, azt nem lehet meg nem történné tenni; ugyanúgy azt sem, ami 1942-ben játszódott le.

Minden éremnek két oldala van, esetünkben, sajnos, csak az egyiket világították meg, a másikat pedig igyekeznek eltakarni. Itt a végső ideje, hogy felemeljük ezt az érmét, látszon mind a két oldala, ismerje meg az igazságot az egész világ. Szolgáljon ez elrettentő példaként az emberiség számára, ha másért nem, csak azért, hogy soha többé ne ismétlődjön meg, mert a bosszú csak újabb bosszút és gyűlöletet szít.

A háborúk mindig kegyetlenek, szedik áldozataikat, eközben nem válogatnak, nem kímélik az ártatlanokat sem. A katonák teljesítik feletteseik parancsait. Így volt ez

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT

Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

1942-ben is, amikor a magyar hatóságok sok szerbet, zsidót, de magyart is kivégeztettek. Közöttük ártatlanokat is. Az 1942-es razzia Csurogon is áldozatokat szedett, ez tudott dolog, hiszen minden évben megemlékezünk a „hideg napok”-ról. Azt viszont nagyon kevesen tudják, hogy 1944-ben milyen szörnyű megtorlás volt erre a válasz. Ezekről a véres napokról nem volt szabad megemlékezni, ötven éven keresztül belénk táplálták a kollektív bűnösség érzetét, pedig 1944-ben már nálunk nem volt „idegen, megszálló” hadsereg; akik a két évvel előtti vérengzésért bűnösök voltak, már régen messze jártak. Mégis a helybeli ártatlanokon álltak bosszút, talán felsőbb parancsra tették, és ebben a helyi szerb lakosok jeleskedtek.

Ez a válasz, a véres bosszú, ami végigsöpört Bácskán – Csurogon, Zsablyán és Mozsoron tetőzött. Ezt a három falut teljesen megtisztították a magyar lakosságtól, mintha a pólyásoktól az aggastyánokig mindenki bűnös lett volna. Ezekről az atrocitásokról hivatalosan nem, vagy csak nehezen lehet adatokat szerezni, mind a mai napig a levéltárak ajtajai zárva vannak a kutatók és a túlélők előtt. Áldozataink nagy részéről nem szerezhetünk be halotti anyakönyvi kivonatot; így tehát, csakis a túlélők visszaemlékezésére, elbeszéléseire vagyunk utalva, ha bármit is meg szeretnénk tudni a történekekről. A visszaemlékezések egy csokrát szeretném most az olvasó elé tárni, hogy azokból kíséreljen meg képet alkotni az eseményekről, történelmünk eddigi fehér foltjáról. Az áldozatok hozzátartozói mesélnek e könyv lapjain; azok, akik megjárták és túléltek a poklok poklát. Ők ötven éven keresztül emlékeik között őrizték azt a keserűséget, fájdalmat és gyászt, ami 1944-ben történt

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT
Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

velük. Sokan még a gyermekeiknek sem beszéltek az eseményekről, a szavakkal együtt igyekeztek lenyelni az emlékek hatására feltoluló könnyeiket is. Közülük néhányat sikerült megszólaltatni, ők mindnyájan egyként vallják: azért imádkoznak, hogy soha ne ismétlődjön meg az, ami 1942-ben és 1944-ben történt. Nem kívánnak bosszút állni, azt szeretnék, ha nemzetiségtől függetlenül, emberhez méltóan együtt tudnánk élni.

A falu szélén állt, és ott áll ma is egy szélmalom. Nem messze volt tőle a téglagyár, közöttük pedig a sintérgödör. Ide dobálták ideiglenesen, jeltelen tömegsírokba a csurogi és a környékbeli magyarokat, a gyűlölet és a bosszú áldozatait. Csontjaikat néhány év múlva a szó szoros értelmében kilopatta a gödrökből a tettes: Tito rezsimjének bandája, majd a kulai bőrgyár szeméttelépére szállíttatta azokat. Róluk és a velük történelekről a szélmalom mesélhetne legtöbbet, ha beszélni tudna. A területet ma gaz és fű borítja. Az áldozatoknak nincs fejfájuk, sírjukon nem nyílik virág.

Emléküket csak a szívünk őrzi.